

Fuse de două ori în septimana: Joi-a și Domineca; era cândva va pretinde importantia materiei, va eși de trei sau de patru ori în septimana.

Pretulu de prenumeratiune pentru Austria:

pe anu întregu 8 fl. v. a.
diueta de anu 4 „ „ „
patruia 2 „ „ „
pentru Romania și straiutate:
„ anu întregu 12 fl.
„ diueta de anu 6 „ „ „

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondenti ai nostri, si de-adreptu la Redactiune Alte-Postgasse Nr. 1. unde sunt a se adresa si corespondentiele, ce primescu Redactiunea, administratiunea sau speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuete si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretu scadiutu. Pretulu timbrului cate 30 cr. pent. una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

pentru

ALBINA.

Cu 1 iuliu s. v., incepandu-se alu II. semestru alu anului curinte, deschidemu prenumeratiune noua.

Conditiiunile se vedu in fruntea foii.

Pesta, 4/16 cuprtoriu 1870.

Deputatii romani luara cuventulu de a rondulu mai toti la desbateri proieptulu pentru municipie in dieta. Unulu dupa altulu, combateau proieptulu cu argumintele cele mai chiere. Anca si din acea parte romana ce nu s'a indatinatu a figură in castrele nationali, de asta data audiramu cuvinte romanesce ce isbiau cu amaratiune in proieptulu guvernului: „sangele apa nu se face,” si ne-am bucura se vedemu si de acum aceasta parte romanésca lucrandu totu astu-feliu, totu romanesce!

Cuventurile le vom produce, parte intregi, parte in estrasu, precum adeca ni va da mana spatiulu; de asisderia ni-am propusu. a produce si cate o cuventare dintre ale dputatilor unguri, a nume dintre acelea cari s'au destinsu ori prin considerarea pretensiunilor nostre nationali, ori prin o intieligintia politica, superiōra declamatiunilor cotidiane si tautolōge ale celor a lalti unguri. Ceea ce este bunu, ori unde ar fi, avemu interesu a-lu cunōsce.

Din contielegerea si unirea, cu care deputatii romani luptara in contra numitalu proieptu de lege, invederēza periculu ce-lu contine proieptulu pentru noi.

Majoritatea guvernamentala continua a desconsidera motivele ce se aduc contra proieptulu, in catu nici nu raspunse la cuventarea lui Hoffmann, de carea pomeniramu in nr. tr., ci accepta rezultatulu votarii nominali. Acēsta votare nominala se intempla astadi, cu urmatoriulu rezultat: Sunt deputati ve-

rificati 403. Dintre acestia fusera absenti 54. Pentru primirea proieptulu de base desbaterii speciali votara 203; in contra primirii votara 145. Deci ministeriulu invinse cu o majoritate de 58 de voturi.

Dintre romani au votatu pentru primire: Ivacicovicu, Georgiu Ivannovicu si Hosszu. — Nau fostu de fatia: Sigismundu Popp, Iosifu Popp, Iuliu Petricu si Eugeniu Mocioni (fiindu morbosu.) — Toti cei lalti deputati romani votarea contra. —

Trecemu acum la conflictulu intra Franci'a si Prussie.

Regele prusescu, din scaldele de la Ems a trimisu respunsu Imperatulu Napoleone, prin care retragea incuviintia data principelui Leopoldu de Hohenzollern, de a primi tronulu Spaniei. De asisderia parintele principelui insciintia guvernului spaniolu ca fiulu seu nu va primi unu trohu, ce ar da ansa la conflictu europēnu.

Franci'a inse accepta unu respunsu si mai chiaru, si mai categoricu. De aceea, pana a nu raspunde la epistol'a regelui prusescu, si-a insarcinatu preambasadorulu seu d. Benedetti, carele asisderia petrecea in Ems, se mērga la regele prusescu si se-i cēra declaratiunea apriata, ca nu numai acum'a, dar nici in venitoriu nu va permite ca cutare membru alu familiei prusesci seu veri unu aliatu alu acesteia se ocupe tronulu Spaniei.

Acēsta pretensiune a lui Benedetti i se parea regelui prusescu pre mare, si se feri a-i raspunde, cu atāt'a mai vertosu cāci accepta respunsu la epistol'a ce o spedase dejā catra Parisu.

Benedetti inse staruia neincetatu la regele, se-i dee respunsu. Alataieri sēra insciintia telegrafulu din Ems, ca Benedetti cerendu ērasi ardiintia la regele prusescu, regele trimise pre unu adjutante alu seu la ambasadorulu, cu cuvintele: „Maiestatea sa scie dejā pentru ce vini, dar n'are se-Ti spuna nemica nou.”

Acēsta respingere a audiintiei, intr'unu modu vatematoriu si de totu

contrariu datineloru diplomatiei, — a facutu mare sensatiune la Parisi, unde Imperatulu Napoleone se sente vatematu in persōn'a ambasadorulu seu Benedetti.

Foile prusesci, dreptu scuse spunu cumca Benedetti ar fi calcatu mai anteiu datinele diplomatice, pentru ca ar fi cerutu de la regele declaratiuni — pe strate, la preumblare; apoi mai scusa ca regele nu e diplomatu, ci la denegarea audiintiei a vorbitu in tonulu ce i l'a inspiratu necontentit'a nepaciuire din partea lui Benedetti. E tristu dēca unu rege nediplomatu, se amesteca in afacerile diplomatiei fora a intrebā suaturile ministriloru sei.

Dupa acestu incidinte, regele a plecatu delocu catra Berolinu, unde despușetiunile militari erau dejā in esecutare. Franci'a asisderia, de mai multe dile tiene gat'a medilōcele de transportu, spre a si arunca armat'a la Rinu contra Prussiei.

Telegramele de la Parisu spunu cumca ieri la mediadi, guvernulu francescu insciintia corpurile legitōrie ca a declaratu batalia Prussiei.

Imperatulu Napoleone, pre unde se arēta, e intimpinatu cu ovatiuni de franci, dreptu dovedi de aderintia la procedur'a in contra Prussiei.

Scrisorile ce primimu de la unu pre stimatu romanu din Parisi, ni spunu ca francii sunt cuprinsi de unu doru grozavu de a se bate cu prusii, in catu in lāt'a acestui doru guvernulu e casi constrasiu la batalia. — Ni mai spunu ca cercurile romanesce din Parisu, nu afla cu cale pasulu Franciei de a se amesteca in afacerile interne ale altoru natiuni. Nōa ni se pare ca nu e vorba de amestecu in afaceri straine (spuse „Constitutionnel” ca n'au nemica cu Spani'a) ci de sustinerea primatulu francescu in Europa, si prin acēst'a medilocitu primatulu raselor latine. Franci'a vre garantie pentru pusetiunea sa actuala. Socotindu asia, aflāmu ca portarea Franciei e cu cale.

MUNICIPIELE.

Ce erau municipiele pana la 1848? Erau totu atāt'e parlaminte provinciali, tōrte tari in consciintia drepturiloru lor, si jaluse de a si le pastrā.

Nu in dieta erā suveranitatea, ci in municipie; — cāci municipiele trimiteau deputati la dieta, si acesti deputati nu puteau lucrā de catu intre marginile instructiunei ce li se dēda de municipie.

La ori ce cauza noua dietala, deputatii cereau instructiuni nōue de la municipie. Siedintiele dietali seu desbaterile obiectulu nouu, se suspendau pana se sosēscā deputatii de a casa cu instructiunile, seu se li se trimita.

Municipiulu, care trimitea deputati, ii potea rechiama. Elu incuviintia seu desaprobā procedur'a deputatiloru.

Municipiulu avea legelatiune proprie, statufele sale. Acēsta legelatiune despunea nu numai intre marginile legiloru regnicolare, ci despre tōte cāte nu se cuprindeau ori nu erau positivu rezervate legelatiunei regnicolari. Avea stindardu si emblema propria, cu propria militia.

Actele guvernului, erau sub control'a municipieloru. Ordinatiunea guvernului, ce nu convenia municipiului, acēst'a o puneā „cu onōre ad acta.”

Pre oficialii sei, municipiulu si-i alega insusi de sus pana josu. Guvernulu n'avea de catu o persōn'a in comitatu, pre comitele supremu, ale caruia funtiuni se amestecau in administratiune ale unui presedinte in cele politice si administrative, dar nu si la justitia.

Din acestea e invederatu cumca Ungari'a pana la 1848, n'a fostu unu statu unitariu, ci o federatiune de municipie.

Din acestea se splica caus'a, pentru ce agentia de Viena a reactiunei europene n'a potutu nici odata se stirpēscā libertatile politice din Ungari'a: Pentru ca n'avea d'a face cu unu singuru parlamentu, ci cu dieci si dieci de parlamente, in cari precumpeniau elemintele cele mai radicali, debutau cei mai invinsiunati oratori, unde tinerii infocati si

FOISIORA.

Alegerea de ablegatu dietale in Oravitia 22 Jun. 1870.

(Basma).

Oi, oi, oi! seraci de noi,
Cā ne mena ca pre boi, —
Si ne taia ca pre oi! —

(Poporulu.)

Despre lucrulu acēst'a erā se nu mai scriu nimic'a in lume; voiamu se mi-ingropu reminiscintia intr'unu coltiu alu animei; — dara telegramele bombastice, ce le respandirulu dintre chianturile nostre, „pe unde incurā calulu vitezulu Decebalu, — si Zamalscu betranulu sariā din malu in malu, — me tēdira si me indemnara se scriu o apoteose cātu de cātu. Telegramele tramise in lume, ca se mistifice pre ōmeni, trebue se le fiti cetitu si Dvōstre, on. cet. dejā: „In cerculu electoralu alu Oravitiei s'a alesu cu mare participare a totoruru nationalitatiloru D. Szende Béla cu unanimitate de ablegatu dietale. — Romanii au participatu in numeru tōrte mare — (!)“

Minuatu lucru acēst'a! va dice on. publicu, care scie, ca in Conferintia nationala din Oravitia s'a hotaritu: „Romanii se nu iē parte la alegere!” — Ei, apoi vedi! Cine a avutu nerocire a amblā nainte de alegere cu cātēva dile pe stradele lungi, pulberōse si ucigātōrie de plumuni ale faimōsei Oravitie, si-potea de-ectā ochii privindu uriasie steaguri cu tricoloru

nat. rom. cu inscriptiunea: „Se traiēscā Béla Szende!” fluturandu langa tricolorulu ungurescu de pe edificiele birturiloru. Asiā de frumosu spendiurau langa olalta emblemele astoru două natiuni sorate, in pace, in fratia, in concordia, si candu suffā ventulu, trentiele stēguriloru se intelniau, se imbracisau, se serutau si se eufundau in eterna amōre! Spectaculu sublimu! De trei ori preamaritu acelu ce s'a cheltuitu, si aduse de la Pest'a sutele de stēguri, ce se incarau de aici din Oravitia pe spatelē chineziloru (ce se telmacesce judi comunali), si se spedau afōra la sate intre romani, de erā impenata tiēr'a de stēguri romanesce! — Venerabili parinti ai patriei, voi cari ati binevoitu a sterge numele de romanu si de totu nēmulu din cartea legii, vedindu acesteā, — fireati fi batutu piepturile vōstre, si fireati fi disu intru anim'a vōstra: „Pecatiut'am inaintea ta, Dōmne! marturisimu, ca sunt soiuri de ōmeni in patria, ce se numescu natiuni si se reprezenta in trei fētie (colori)! — fiti natiuni si aveti stēgurile vōstre, si traiti acum si pururia cātu veti plecā grumadii vōstri . . . si veti tēnē cu noi! Amin.”

Stefanu, craiulu unguriloru, care a disu odiniōra, ca tiēr'a nōstra pentru acēa este tare chiaru, cāci sunt feliurite nēmuri intr'ins'a, — peste totu timpulu alegerii plutiā in spiritulu a sup'r'a nōstra; seutiāmu noi spiritulu si desciindeāmu intru aumele nostre. — — —

In presēr'a dilei de alegare bul in Oravitia turma dupa turma de ōmeni. cari calare,

cari in cocia, cari pe pitioare. In urm'a fia-carei turme: post equitem atra cura! erā cātu unu caputasiu: ni solgabireu, ni juratu, ni notaresielu, ni chinezelu, ni popa parintielu, ni cātu unu jidanelu! Tōte turmele veniau cu stēguri de ale Dui Szende B. in frunte.

Trecēau pre strade tacuti, plesciti, tupiliti si udi ca ca mātiele alegatorii cerculu Oravitiei (!) Chiaru candu intrara vrednicii stranepoti ai lui Gladu in Oravitia, ca se implinēscā mandedi sublim'a misiune de a strigā in spartulu gurei: „Se traiēscā Sand'a Belu!” — dede Ddieu bunulu manna de susu, unu sudomu de plōia. Atāt'e lacrimi de bucuria a versatu ceriulu, de-i moia pana la osu! Calarii mai cu curagiu, mai insuffetiti de cauza, in butulu poruncei aspre, ce au capetatu se tēna bine minte si asiāse strige: „Se traiēscā — Szende do — Bela — ablegatulu nostru! — ei strigau, legandandu-se pe calu: „Ilen Szela Benda!” — Eu marturisescu, eram incantatu cu totulu, vedindu si audindu acesteā. — Si de la cetatienii romani din Oravitia, nu erā frumosu, cā se puneau afara la strade si intempinau pe bravii alegatori (!), candu ei cureau in susu la birturile nemtiloru, unde i acceptā pipareatele gat'a; diēu nu erā frumosu, cā-i intempinau pre densii cu vorbe de scadere:

„Miru, fratutiule! (nanasirea sateniloru) bata-te Ddieu, la ce ai venit aici, se-ti vindit sangele si nati'a ta lui Martin Schinterulu pentru unu portionu de papricasiu!” (Papicrasiu e o mancare ungurēscā pipareata, de carea pe

romanu ilu ustura ceriulu gurii, cum ilu ustura pelea de libertatea ungur.)

Careva dintre vrednicii alegatori se fia avutu curagiu a raspunde:

„Hiru, bufane (nanasirea orasieniloru) — celeule! tu nu mergi la alegerea nici candu te chiama omulu!”

Ma cei mai multi, ca ōmeni intielepti, taceau la aceste insulte, si mergeau mai departe; — tient'a erā aprōpe: papricasiulu, fali'a de pita si litrēu'a de vinu, stateau gat'a si asceptau! — Se traiēscā Sand'a Belu!

Si cum ajungea poporulu la birturi pusu-s'au numerosele nationalitati la papricasiu; daru fiindu ele flamende tare, — nu! se potea saturā, si incepeau a lamentā:

Oi, oi, oi! seraci de noi,
Cā ne mena ca pre boi,
Si ne taia ca pre oi! . . .

II.

Vine periodulu alu doilea. Circulasu cu cātēva dile mai nainte prin Oravitia de la omu la omu cōle de subscriere la banchetulu din presēr'a alegerii in onōrea alegandulu ablegatu.

S'a fostu datu inca unu feliu de banchetu, la care n'avui norocire a participā. Si mi-a parutu reu apoi, cā am scapatu ocaziunea de a ascultā toate minunate, ne-mai-audite, din guri ciceronice; — cāci trebue se scia pre indulgintele cetitoriu, aici la noi in Oravitia, candu este vre-o tracta publica, prepadenia! ce toate poti audi; vorbece oratorulu de face

faceau scôla politica ce i-au datu Ungariei pre barbatii ei de statu; apoi dical'a e: ciôrele dăca sunt multe, potu bate unu uliu; municipiele bateau absolutismulu.

Ori câtu se svercolia corôn'a, ori câtu o tragană si o intindea, — absolutismulu nu-lu potea încetatiene de groz'a municipieloru, cari sciau pune pedece felu de felu, si-o intortocă care de care mai artificiosu.

Este naturalu că Ungari'a, voindu si dens'a la 1848 a deveni statu unitariu, nu mai potea s'o duca cu asemenea institutiune municipală, care, cu cale fora cale, tragea totulu in suer'a ei de competintia.

Desrobirea poporulu iobagiu, nău'a lege electorală de dupa carea diet'a avea se se compuna de reprezentantii poporulu (nu de a municipieloru) fora de instructiune, — nu mai poteau remanē fara de influentia a supr'a sistemului municipal.

De aceea bazele municipale se largira, alegendu insusi poporulu reprezentanti in municipiu, fora ca suer'a de competintia se se fie decisu, ci legelatiunea pormitea că o va decide prin o lege nouă carea se fie cu privire la drepturile ce 'si le-a castigatu poporulu si se faca imposibili abuzurile si conflictele cu puterea centrală a tierii. Dar nici unu barbatu de statu alu Ungariei nu cuteză se afirme că acēsta lege venitōria insēmna nemicirea autonomiei municipieloru, căci nu cuteză se-si spuna intentiunea d'a nemicii insusi scôla ce l'a creatu, si scutulu probatu alu libertatiloru publice.

Deci ne asceptăm a vedē municipiele reorganise, renoite, pre bazele democratice, dandu-li-se, dăca nu competintia de mai nainte, celu putienu control'a actelor guvernului, recunoscendu-li-se dreptulu de unu contrapondu fatia de omnipotentia parlamentaria.

Acēst'a o pretindea nu numai interresulu libertatiloru politice, ci si alu nostru celu nationalu. De unde in tiēra suntemu considerati ca straini, noi in municipie pre baze democratice ajungeamu a ne potē senti a casa si a ne afirmă de atari.

Inse s'a intemplat cu totulu altmintre. Proieptulu regimului pentru organizarea municipieloru, care se desbata acum, s'ar potē numi cu dreptu mai multu: pentru nemicirea municipieloru. Elu apesa natiunalitatile, desconsidera progresulu democratice, si creandu o noua aristocratie: aristocratie de bani, fora alta calificatiune, totodata iē la de municipie mai tōte drepturile de mai nainte, dandu-le numai si numai dietei si regimului, precum demonstraramu acēst'a in articlii nostri de mai nainte.

Ce urmēza de aci? Aceea cā, constitutiunismulu si libertatea, de acum nainte in Ungari'a va avē numai unu capu, diet'a, adica pre majoritatea sfortiată, print'r o lege electorală rea si print'r unu guvern de partita; si cine va dā in diet'a va dā in tiēra intrēga; — Lovitur'a o vor senti nu numai natiunalitatile, ci si ungurii.

Este o anecdota despre unu domnitoru tiranu alu Romei, carele doriā ca opositiunea se aiba numai unu capu, pentru ca se i-lu pōta lūā dintr'o data.

Proieptulu guvernului ungurescu face acestu tristu servitiu libertatei, că-i da numai unu capu: e diet'a.

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei represent. din 13 Iuliu.

Dupa autenticarea protocolului si presentarea unoru petitiuni, indrēpta

Teodor Csaky catra ministrulu-presiedinte urmatori'a interpelatiune:

Are de cugetu dlu ministru presiedinte a dā informatiune casei despre cērt'a escata intre Franci'a si Prusi'a din caus'a candidatunui princului Leopoldu de Hohenzollern la tronuludin Spania? si are cugetu de a dā desluciri despre politica ce a urnat'o si o va urnă, fatia deacēsta cērt'a, ministrulu de externe alu monarchiei ungaro-austriace?

Interpelatiunea se va comunică ministrului presiedinte.

E. Horn interpelēdia pe ministrulu presiedinte totu in cestiunea acēst'a. La ultimulu punctu alu interpelatiunii sale se cuprinde intrebarea cā ce felu de garantie are regimulu ungurescu pentru ca averea si sangele tierii se nu se periclite prin resoiulu ce s'ar intreprinde fora scirea si invoirea dietei? —

Col. Ghyczy se sente indemnatu a observă, cā conformu legei, dreptulu d'a desbata cestiuni diplomatice de importantia compete dietei.

Presiedintele obsēva cā dechiaratiunea lui Ghyczy ce a intimpinatu aprobare generală, va intră in diariu.

Acum urma continuarea desbaterii proieptulu de lege pentru organizarea municipieloru, la carea ca antaiulu oratoru luă cuventulu

Vinc. Babesiu. Elu arunca o scurta privire asupra proieptulu de lege din punctulu de vala dreptatei si moralei comune, si aretandu cā ele se desconsidera, face atinte pre Ministeriu si pre majoritate, cā prin acēst'a se perde dreptulu dā cere respectulu si supunerea publicului pentru atare lege; astfelu regimulu si maiortiatea se punu intr'unu patraletu cu absolutismulu si despotia, si nu li va remanē, de cātu fōrti'a. Dar fōrti'a nimicesce libertatea tierii intregi. (Aplause din stang'a.)

Dupa ce mai vorbira Ios. Prick, P. Gal, A. Szilagy si Iul. Benitzky, veni la rondu Ios. Hodosiu insiră tōte gravaminile na-

tiunei romane de unu secolu in cōcia, pentru a dovedi, cā esiste tendintia d'a magarisă; dice cā acēsta politica nu este o politica nalta, ci fōrte prōstă; afirma cā legile sunt de atunci mai rele; de cāndu se facu in limba magiara, si cā ungarii de fric'a de romani facu legi rele, de care frica vor intră si in Reichsrath. In fine spune guvernului se se fērēca de acelu elementu, cu care elu s'a aliatu, carele s'a incubat in Romani'a si este tocmai se se incuibe si in Spani'a. Proieptulu de lege de pre tapetu nu-lu pōte primi.

In meritulu obieptulu pe lungu si cu multu efeptu vorbi in siedint'a de astadi si Iul. Schwarz, ēra cēia lalti se multumira a spune cu cāte-va putiene cuvinte parerea lor.

Intre acesti scurti la vorba avemu se amintim pe dlu Aureliu Maniu, carele intonă simplu si respicatu cā fiindu elu ablegatu alesu pe bazea reprezentarii poporulu, nu se simte indreptatitu a conluoră in veri-ce privintia la schimbarea principului de reprezentatiune a poporulu. Elu deci din consideratiuni atātu generale politice, democratice, cātu si speciale de natiunalitate, nu pōte primi proieptulu de lege nici de baze pentru desbatarea specială. (Aplause din stang'a.)

Siedint'a se incheiă la 1 1/2 ōra.

Siedint'a casei representant. din 14 Iuliu.

Astadi respunde contele Andrássy, ministrulu presiedinte, la interpelatiunea contelui Csaky si ablegatulu E. Horn. Acesti ablegati au intrebatu, cā ce pusefiune a luat ministeriulu de externe comunu facia de conflictulu prusso-francescu? Vorbitoriulu dico, cā ministeriulu comunu in afacerea acēst'a tinde a sustienē pacea, asta e tōta influentia, ce o ecerce guvernulu austro-magiara.

Cas'a primesce respunsulu ministrului. Dupa aceea se pasiesce la desbatarea generală asupra proieptulu pentru organizarea municipieloru.

Ignatiu Detrich vorbesce putienu si respinge proieptulu, asia si L. Dobsa pre lungu.

Sigismundu Popoviciu nēga cā o camera reprezentativa a poporulu ar potē se aiba ahamarea si dreptulu d'a reduce drepturile poporulu reprezentatu de sine, si in firulu discutiunii seu, spre mars surprindere constatata cā dupa sistem'a de voturi virile a guvernului, in unele locuri, mai alesu in Transilvania, a nime in Olăhfulu, vor se aiba voturi virile astfelu de persōne ce platescu dare de cātu 7 fl. si astadi dupa legea electorală in viēti'a, n'au dreptu de alegere. (Strigari in stang'a: Dieu, mare absurditate!) Nu primesce proieptulu de lege. Asemenea si urmatori sei S. Majoros si L. Berzenczy sunt contra proieptulu de lege.

Emericeu Stanescu, intr'unu discursu lungu, cu fōrte lungi citate din b. Eötvös, apera interesele natiunalitatiloru si respinge proieptulu de lege.

Finea siedintiei la 2 ōre.

Invitare.

Senatele particulare si eventualmintē celu plenariu alu consistoriului gr. orientale oradani, Marti in 7 Iuliu 1870 calend. vechiu, si — la casu de lipsa — in dilele urmatoriē, la 9 ōre nainte de mediadi, in localitatile sale d'in Oradea-mare, vor tienē siedintia ordinaria: la care toti domni membri consistoriali, dupa postulatiunile oficiului, sunt invitati cu aceea insemnare: cā la casulu impedecarei se cere a se face timpuriu notificare la presidiulu subsemnatu.

Aradu, 27 Iuniu v. 1870.

Presiedintele consistoriului greco orientale oradani:
Mironu Romanu, mp.

O lacuna in Statutul Organici.

se obsēva cu privire la socōtele bisericesci.

Nainte de Statutu, socōtele seau se le revēda protopopii, cari apoi rep. 'tau consistoriului.

Acum Statutul incredintēza comitetulu si respective sinodulu parochialu tōta alcăciunea socōteloru.

Seimu inse prē bine cumca in multe comitete parochiali nu sunt barbatii cari se scia carte si se pōta face socōte.

Asia-dara despre socoti nu se pōta carte, de asideria revisiunea ajunge numai pre man'a celor'a ce nu sciu carte si socōte.

Este dara de necesitate inspectiunea si revisiunea din partea autoritatiloru superiōre. Li compete acēst'a togm'a pentru cā sunt autoritati — superiōre. De aceea credu cumca consistoriile ar fi indreptatite a face despusetiuni in asta privintia, macar provisorie pana se ni dee congresulu o despusetiune positiva.

Curtius.

Pancota, iuniu.

Preotulu nostru celu betranu, de dōua ori cercetēza scôla pre di: Ca se invetie pruncii? Nu, ci pentru cā invetatoriulu tiene birtu in scôla!

Parintele preotu Isaia Fauru, care e presiedinte comitetulu parochialu aduse caus'a intr'o siedintia a comitetulu, propunendu a opri invetatoriulu de a mai tienē birtu in scôla. — Propune odata: membrii comitetulu tacu, cāci sunt mai totu ei oei ce bēu in scôla. Propune a dōua ōra: membrii comitetulu tacu. Propune a treia ōra: membriloru comitetulu nu li se impare: „Lasa dle parinte se traēca si dascalulu cum pōte, apoi a nōstra e scôla, de ce se nu potemu noi bē unu picu intr'ins'a?!”

La acēst'a parintele Fauru se superă de abdisse de presiedintia. Intielegemu cumca Sanctiei Sale i-e cam sfiēla de ceea ce face preotulu betranu, si i-e sfiēla cā strainii ne ridu vediendu birtu in scôla, dar totusi nu trebuiă se ne supere, ci se lucre si mai departe pre calea buna, cā dieu presiedintia cāuta se fie cātu cu unu

apume, dar frumosu, dar minunatu, dar finu, de candu cauti, au fugitu toti ōspetii de la mēsa cu capetele in pamentu de sfiēla, si se uita cordisii la oratoru. Oratoriulu politisēza; oratoriulu e romanu, rar in felulu seu; oratoriulu striga turbatu — iertare pentru espresionē! „N. N. (unu romanu veneratu de cea lalta lume romana) este unu blastematu, fara caracteru! N. N. si N. N. toti sunt blastemati!” —ultimo verbo: „Toti romanii sunt blastemati, cari nu sunt cas' elu!” — Ca se nu reuitu: ciuditulu, dēca toti ceia lalti romani ar comilită cu elu, seracutiulu ar remanē totu „Gemeiner” in tabera. Numele acestui raru omu ati dori multu se-lu sciti; se-mi iertati, nu-lu spunu; e mai micu si nepotintiosu de cātu se ēsa in gurile ōmeniloru; am face dintr'unu tintariu unu armasariu. Elu, ah! ce falosu ar fi atunci, si ar cantă cu toti cāti pōta alu seu cinstitu nume in coru:

Suntemu ōmeni cu renume,
Prē vestiti in larg'a lume,
Si cinstiti la domni mari!
(la parte singuru.)
Cine mi-au eu? — — —

Si cā descoperii si atāt'a, e vin'a de pēna la propositulu banchetului.

Cum dicu, am participatu la banchete de natura privata, unde se facea politica de susu; mi se ducea anim'a se asistu si la unu banchetu chiar politicu. M'am ingrigitu de timpuriu: m'am inserisu in cartea — de invitare, cu risiculu a esi pe nevediate din banchetu, numai case-mi edificu anim'a si spiritulu.

N'am lipsitu. Cum audii cā a sositu barbatulu dorintieloru la locu, me urcai pe scara susu in sal'a ospetariei Dlui Buti la „Corôn'a ungurescā.”

Acēfērasu unu apropos la ospetaria. Candu se convocă Conferintia natională pe 4 Iuni la Oravitia, fū desemnata „Corôn'a” de loculu adunarii, in acēl'asi localu, unde tienuse si partid'a deachista adunarea sa. Intr'ace'a inse taic'a Buti primi aspra pornuca de la domni, se nu dea romaniloru sal'a, aminintiandu, cā la din contra a încetatu amicēti'a dintre densulu si Societate (siōrecele si mātia) si cracu de nēmtiu nu va intră mai multu in otelulu seu. Taic'a Buti, ce avea de facutu?! Fu silitu se puna trei stēguri uriasie szendiane pe casa, si nōa se ni spuna cu gele: „Nikt erlobt!” Acum nēmtii s'au uitatu de acestu sacrificiu, cāci in ospetaria sa ei totu nu: „Undank ist der Welt Lohn!”

Merseramu deci cu o casa mai departe, la „Imperatulu Austriei.” Dara in presēr'a conferintiei, ni se tramise vōrba si de la imperatulu Austriei, cā: „Nikt erlobt!” Patentat'a Societate a drumulu de feru a opritu a ne primi!

Ei bine, ne-amu trasu apoi intr'unu coltiu alu orasielului, la ospetaria de reserva alu taic'a Buti, — la „Grini granz.” —

Sic fata tulerunt — in tiēra romaniloru!

Si, aci ne-amu sfatuitu, ni-am spusu necasurile, si ne-am hotaritu: „Se lasămu blidulu

cu zam'a constitutiunale, intregu nemtiloru si slovaciiloru, — pape ei, cā nōa de cātu ori voi-amu se gustāmu din ea, ni dedere cu lingurele peste mani! . . .

Si acēsta otarire nevinovata face mare turburare in tiēra. Societatea drum fer. si-intinse tōte bratiile, cā unu Briareu; se pusera in miscare toti domni: de la mēsa verde pana la burea din satu, de la prezasiu pana la caprariu! — Si ce isprava au facutu — va spune cronic'a; si pana ce bine nu va trece raznetulu bombelor de telegrame, cari le amintiramu cu lauda, cronicarii vor termină opulu de pomenire.. —

Destulu cā intrai in sal'a banchetulu si cu surise gratiōse de salutare in tōte laturile, trecui mereu de la unu capetu la altulu.

Eră multime de nēmti, rectius unguri! Si printre ei, retēcite, fetie cinstite de romani! Intre ei esiste unu morbu, care de apuca pre cātu un'a, sermana dobitōca incepe a se inverti in locu, si remane de turma, si vine cherdulu de lupi, si o incungiura, si o mananca; — nu voiescu se asociez ideile.

Ici intēlnii pre unu juratu cottenisu romanu care stă in discursu cu unu domnu mare de la mēsa verde. Trebuiă se-si faca omenia nainte acestui domnu, cā mi se infă: 30 cocci pline de alegatori am adusu eu! — Me inchinui si-i disei: Tie se cuvine lauda, si tie se cuvine marire — tie ti se cuvine celu d'antaiu postu de solgabireu! — Domnulu de la judecata obsēva: „Eca pasi vitate a romaniloru!” si zimbăsi rengiă cu triufu; — brr! ti furnica pelea, candu vedi pre

unu Domnu asiā puternicu, care te pōte inchide la varmegia — zimbundu! . . . Mi facui reverintia nainte domniloru, si continuai vedet'a. D. juratu eră convinsu, cā la prima ocaziune ilu voiu pune in jurnal; — si acum! — candu va ceti aceste, si nu va vedē numele seu tiparitu, apriatu . . . — face-va nisce ochi cātu pepenii dela Oradea-mare! — Dupa alegere mai avui norocire cu densulu, mi spuse cā s'a resolutu santu si nerevocabile, acum a nōua sēu a nōuedieci si nōu'a ōra, se multiamēsa de slujba. Ni pare bine! —

Intēlnii si pre unu notaresielu ōresi-care. Eră in vorba cu unu domnu de la liniscea publica; care domnu intrebă pre notaresielu — per nasum:

„Nar thu gāti aleghatori ai anusu nin notariatululu neu?”

Notaresielu respunde: „Eu am adusu la 300 de alegatori!”

„Ma minti!” replică Dlu de la sigurantia. „Ba nu minte, te asiguru, — intrecedai eu, — cāci l'am vediatu cum coboră cu ei de pe dēlu; erau in urm'a lui cātu frundia si iērla. Si elu veniā in fruntea multimii ca unu „Pitiu imperatusiu” sēu mai pre giosu lucru luat, ca ginerariulu „Bum-bum” en miniature, intre sunete de chimvale si de cimpoi, sosindu elu din tiēra „cimponeriloru”. — En stau la remasiu, cā precum pricepe ist'a la comandiru, D. Sz. ilu face in scurta vreme ginerariulu la honvidi; dar o cruce de argintu ca a DTale, Dle de linisce, e santu cā capeta!

picu de necadiu candu omenii in comitetu sunt nepriceputi.

Apelamu la autoritatile nostre bisericesci se iee mesuri a desface comitetele cate nu-si pricepu chiamarea lor, escriindu alegeri noue.

Unu membru alu comitetului par.

Petrurasila, (regiment. serb. banat.) Iuliu.

Dupa ce Romanii din comun'a mista Mramoracu, asemenea si cei din celealte comune miste in regim. serbo-banat. si in jurulu acest'a, precum Satu-Nou, Dolova, Delibata Dobritia, Margit'a mica, Iasenova, Alibuna ri, Oresiatu si altele, de multu se lupta pentru biserica si scola nationala romana, mai susnumit'a comuna Mramoracu unde Romanilor li ajunsera suferintiele pana la gutu, decisera a-si cantu refugiu la congresulu serbescu, si asia inputernicira pre doi, capii din mediloculu lor, de a caletori la Carloveti si a asterne congresulu serbescu una petitiune, carea eu o'altaturu aicea sub ./ in copia spre publicare. (Estragemu din petitiune ca oo. reprezentanti ai romanilor demustra congresulu serbescu cumca in comuna sunt in majoritate de 300, de totu 1200 romani, pre candu serbii au abia 900 de suflete, si ca romanii li intrecu departe cu averea si inteligenti'a, deci ceru unu preotu romanu, precum li e contractulu cu serbii, care preotu romanu se pota fi catechetu tinerilor romani in scol'a comunala, ce prospera. Red.)

Acei doi imputerniciti romani, dd. Carstea si Ioacovicu venira forte mangaiati de la Carloveti, vestindu bucuria celoralti Romani; fiindu ca dupa staruint'a lor la congresu, in present'a lor a luatu congresulu serbescu petitiunea la desbatere carea fu sprignita descolinitu de naltulu preside si de deputatulu Miletiu promitiendu-le ca in scurtu timp se va face cestiunei deslegare fratiasca nu numai pentru Mramoracu, ci si pentru tote comunele miste de asemne categoria.

Dee Ddieu se ne inapcamu odata in privinti'a fondului a tuturor comunelor miste cu fratii nostri serbi, fiindu ca noi pretendemu numai ce e alu nostru si la acest'a avemu dreptu a face pretensiune.

P. M.

PROIECTU DE STATUTE

pentru Societatea spre scopulu crearii unui fondu de teatru nationalu romanu.

CAPU I.

Scopulu, titulu si midiloele.

§ 1. Se institue o Societate pentru crearea unui fondu, din care cu timpul se fia posibila infiintarea unui teatru nationalu romanu din cote de Carpati.

§ 2. Societatea porta numele: „Societate pentru fondu de teatru romanu.“

§ 3. Midiloele sunt:

a) contribuirile si ofertele membrilor Societatii;

b) alte oferte, legate si
c) ori ce felu de daruri si vinituri menite scopulu Societatii.

CAPU II.

Membru Societatii.

§ 4. Toti Romanii potu deveni membrii Societatii.

§ 5. Membrii sunt:

a) fondatori, carii dau odata pentru totu de una in bani gata seu in obligatiune formala 1000 fl.

* Acestia se potu reprezenta in adunările generale ale Societatii si prin mandataru.

b) ordinari, carii seu dau odata pentru totu de una in bani gata ori in obligatiune formala sum'a de celu pucinu 100 fl.;

• Acestia sunt membri pe vieta;
seu se oblega a da cate 6 fl. pe trei ani celu pucinu;

• acestia sunt membri pe timpul, in catu corespundu obligamentulu luatu fatia cu Societatea.

c) Totu aicea, cari seu contribuescu mai pucinu decatu membrii ordinari, seu n'au calificatiunea personala d'a fi membri ordinari ori fondatori, sunt membri ajutatori.

CAPU III.

Adunarea Societatii.

§ 6. Societatea si manifesta activitatea prin adunarea generala, prin comitetulu centralu si prin funciunarii sei.

§ 7. Adunarea generala a compunu membrii fondatori, respective mandataru lor, si membrii ordinari — cu votu decisivu, — er cei ajutatori cu votu consultativu.

§ 8. Adunarea generala se tiene celu pucinu odata pe anu.

§ 9. Decisiunile se facu prin majoritate de voturi a celoru de facia.

§ 10. Agendele adunarii generale sunt:

a) a-si alege unu presedinte si unu vicepresedinte pentru unu periodu de trei ani;

b) a alege unu comitetu pentru administrarea afacerilor sale;

c) a esamina reportulu comitetului si a decide a supra lui;

d) a alege comisiunile;

e) a vota spesele anuale;

f) a discuta a supra midiloele in favo- rulu Societatii;

g) a defige locul s timpul pentru vi- toria adunare generala.

CAPU IV.

Comitetulu Societatii.

§ 11. Resiedinti'a comitetului e Pest'a.

§ 12. Comitulu se compune din siepte membri, a nume: unu presedinte, unu vicepresedinte, doi secretari, unu cassariu, si alti doi membri.

Comitetulu se constitue pe sine insusi.

§ 13. Comitulu pote forma subcomitete pentru promovarea scopulu Societatii.

§ 14. Comitulu se alege pe trei ani. Membrii potu fi realesi.

§ 15. Comitulu va tiene sedintia in fiacare luna odata; cerendu trebuinti'a, va tiene si mai de multe ori.

§ 16. Comitulu reprezenta Societatea in afara; elu ingrigesce de averea Societatii, de observarea statuteloru, si esecuta decisiunile adunarii.

§ 17. Tote actele in numele comitetului si alu Societatii au se fia subscribe de unu presedinte si de unu secretariu.

§ 18. Comitulu va loca banii incassati la unu locu siguru pentru fructificare. Elu va porta registre despre tineria in evidintia a membrilor si altoru contributori, a timpului de candu si a sumelor capitalisate pentru fructificare. Elu va face reportu adunarii generale despre tota activitatea sa de peste anu.

§ 19. Comitulu este respunditoru adunarii generale de tote actiunile sale.

§ 20. Functiunea comitetului este gr- tuita.

CAPU V.

Dispositiuni generale.

§ 21. Societatea va incepe anulu seu in data dupa votarea acestoru statute.

§ 22. Candu fondulu Societatii se va urca la o suma, din care s'ar pota realiza infiintarea teatrului nationalu, adunarea generala — convocata a nume pentru acestu scopu — va decide a supra acestei cestiuni.

Totu odata ea va decide, deca Societatea mai are se esiste ca atare, seu a se institui o societate a nume pentru teatru?

§ 23. Aceste statute dupa votarea lor se vor substerne guvernulu tierii spre sciintia.

Aceste statute votate de comitetulu esmisu prin „programulu preparativu“ de la 7. aprile a. c., se publica spre scopulu prevediutu in acel'a-si programu, puntu II. lit. a.

Pesta, 6. iuliu 1870.

In numele comitetului:

Dr. Iosifu Hodosiu,

presedinte.

Iosifu Vulcanu,

secretariu.

Convntarea deputatului Eduardu Kállay, rostita in sedinti'a dietei ung. din 11. iuliu.

O. Casa! (S'adimu.) Unu amicu mi spunea ca in timpulu acest'a demoralisatu, e indaru ori ce admonitiune, ca si asi se intempla tote pecum le voiescu in Viena. Elu are cuventu. Da, sciu ca vorbirea mea nu va schimba nici o litera din proiectulu de lege. Totusi trebuie se cuventezu la patulu de morte alu jurisdictiunei cottense, ai careia medici voiescu s'o ucida. Trebuie se vorbescu, caici acestei institutiuni am de multumitu ca invetiati de timpuriu a pretiui nedependinti'a si a

iubi libertatea. La congregatiuni cottense am cunoscutu calitatile nobile ale concetatenilor mei, si cunoscintiei calitatiloru lor am se multumescu ca n'am desperatu in decursulu acestoru din urma 22 de ani tristi. Caci dea o parte a concetatenilor mei astadi umbra cercandu vanitati de ambitiune, alta parte in totu modulu cauta oficiu, pe candu o multime mare cugeta a-si implini detorinti'a prin aceea ca face catu mai mnle crepaturi in bastionele constitutiunii si le slabesce de totu. (Iosifu Madarasz ilu intrerumpe strigandu: Adeveratu.) Boli'a acest'a peciovistica trebuie se incete: caici in peptulu fie-carui unguru traiesce aceea convingere, ca viitoriulu natiunei e spre reazritu, si deci numai asi se va fi de pururia statulu nostru, deca vom fi anteluptatorii culturai si libertatii. (Stang'a: adeveratu!)

O Casa! Dlu abl. Szirmay forte se bucura ca se discute acestu proiectu de lege, caici da ocaziune a vede si cea alta fatia de Ianus ce-o are opusetiunea (Stang'a: S'audimu!) carea nu totu suride, ci reprezenta de asta data spreasiunea chiar a dorintiei domnirii de casta. Eu inca me bucuru dloru! Vedeti cum se atingu extremitatile, caici eca se da ocaziune opositiunei a vede iluminata si aceea lature din fati'a de Ianus a contrariloru nostri ce o cunosea opositiunea de multu.

Acum prin surisulu dulce-amaru a deminatoriloru de afaceri comune, se prevede dorinti'a uricioasa d'a inemici ultimulu locu de refugiu alu libertatii nostre nationale seu deca vi place: d'a-i face morte secura prin perdere de sango. N'am datina se vorbescu asi, si totusi astadi candu o facu, o facu din caus'a ca acelu modu finu, de salonu ce e insusire specifica, la aristocratii nostri, a eseriatiu a supra-mi potere atragatoria neresistibila, si deci intrebuintiandu in vorbirea mea modulu acest'a, binevoiti a-lu atribui acestei poteri atragatorie.

O. Casa! Aperarea causei nedrepte e grea, se recere forte multa istetia ca s'o potemu ascunde intr'o astfelu de ghioca, ca agerulu scrutatoriu se nu dee de ea.

Precum fauritorii legii asi se aperiatori ei au desvoltatu mare desteritate in privinti'a acest'a. Incercu a descheia ghioca ca se aretu ca numai ghioca are trei colori, era embriulu e acelu spectru negru-galbenu ce si parintii nostri ilu cunoseau de multu. Voi, domniloru din acea parte (drepta) diceti ca sistem'a de comitatu e din evulu mediu, diceti ca nu incape in cadrulu sistemii moderne de guvernare, mai departe diceti ca atare institutiune nu esiste in Europa.

Ca e institutiune din evulu mediu, e adeveratu, caici ce s'a facutu bine in evulu mediu, aceea numai municipalistiloru se pote multumii.

Inse deca scrutamu in istoria municipieloru, ne vom convinge ca aflamu urmele acestei sisteme si sub domni'a Romaniloru in Ga-

„Nar ghapeta unu nracu!“ —

— Apoi se fti ai lui Ddieu!

Mai departe ici intempnai pre unu popa, colia pre unu dascaluti, colia pre unu negotiatorasiu. Plecatiune! — Oh! me bucuru din parte-mi deschilinti'a fericeire! — venirati la alegere! — veniramu! — Se fia de bine.

De o parte siedeau cateva mintie negre la olalta intr'unu clubu: erau stranepotii lui Inocentiu Miculu, Petru Maioru, Vulcanu, Sineai si Siuluti! — si intre densii celu mai iubitu dintre apostoli, care fu cu noi la conferinti'a de la „Grini granz“, care s'a geluitu dimpreuna cu noi, — si fu aprigu propunatoriulu alu pasivitatii, — acum siedeau palidu, infrantu, si elu la banchetu, — si doisu privia la reverenda violeta, carea era la capulu mesei. . . . Asi fi mersu la densulu, se-lu indireptu, si se lu-incuragiez, — dar nu potui. Mi se oprira ochii pe D. candidatu de ablegatu.

Domnulu Szende este bine cunoscutu romaniloru si ca vice comite alu Carasiului si ca comite supremu alu Aradului. Dsa ca omu este unu barbatu plinu de afabilitate si bonhomia, nu i s'a aflu ganciu. In toastulu seu la asta ocaziune ni-o spuse apriatu ca pentru starea politica de astadi Dsa este gat'a a-si da si vieti'a. Acest'a i este programulu. Mai multu nu potemu pretinde.

Fiscalulu Societatii drum. fer. redica mai antai unu toastu politicu, incependu de la crearea lumii anno I., — candu se cufunda in intunerecu epoca grea a absolutismulu Bachianu,

si candu resari soarele dreptatii si alu libertatii cu piteni in pitore, cu calpacu in capu, cu focosiu in mana, si cu mustetie de la Adria pana la Marea-negra — anulu 1861! Atunci era unu barbatu, betranulu Deak, care nu voia se scia de impacatiune cu nemtii, odata cu capulu; dara vediu bine ca nu se pote asi — isolati — cu viperele si scorpionii din tiara, ce se dicu nationalitati; deci fece pactu de paitasia focosiu cu parapiulu, calpaculu cu cilindru; se nascura fratii de la Siam, unulu se ascute cu parapiulu intr'o parte, cel'a altu cu focosiu intr' alt'a catra natiuni, caror'a ist'a li a pus si toldeu la grumadi prin legea de nationalitati. Acum'a natiunile tote se baga in pamentu: inimicii esteri nu cuteza nici se se elintesca de frica — Totu acestu lucru, este opulu betranulu Deak; ergo: Eljen! . . . Si erasi se bucura D. fiscalu, vedindu, ee potere de omeni albi (romanii in camesi si ismene — intre tiandreele negre ale nemtiloru — pareau canisce oitie) au acursu, ca se prochiamo pre e D. candidatu cu unani mitate de ablegatulu lor; celu putinu spera ca mane la alegere, nu va fi alt'a de facutu, de catu: „Se traiesca!“ si basta! . . . Dsa a tennutu cu amendoue manele de anima, ca se au sbore de bucuria, vedendu atata maturitate politica la romanii — in gurgoiulu opincei. Numai Dsa scie sututiele si miutiele, ce le-a impartitu pentru acestu testimoniu de maturitate! Se lasamu omulu, se se bucre pe banisiorii sei, respective ai frantuziloru de la Beciu!

Dlu oratoru termina; si dreptu doveda, ca este asi, dreptu resunetu se audira: „eljen!“ — si inca 2 voci (di doue voci) acompaniara „se traiesca!“ ca se se scie anumitu, ca au venit romani si inca multi (!) la alegere, si ca D. fiscalu n'a vorbitu vorbe голе: unu nemtiu, seu unguru, seu slovacu, Ddieu ilu scie ce e, — fu unulu, alu doile tuse romanulu, despre care cu dulce ni aduseramu a minte la inceputulu periodulu acestuia!

Me dusera pecatele de disei unui popa rosu: „Popo, spune-mi, rogu-te, nu te rode pre tine consciintia, si nu-ti manca nasulu rusinea, seu rusinea nasulu, ca venisi la alegere?“ — Avui ce mi-audi „basi“ de la romanulu, despre care numai-decatu pomenii; adeca ce am mai auditu de elu, fiindu iluminatu etagiulu de susu. Dumelui este domnu de la judecata, — si cumplitu! in culminatiunea oprobriului, cu care me incarca, mi arunca in fatia: ca nu sum patriotu bunu casi elu! Me facui piticu, si cantai se me stergu de aci. — O falinca de creseere la mine, ca me temu grozavu de domni! . . .

Contemplamu din departe. La popi mi era mai dragu se me uitu, asi li siede de bine reverenda! Odinora canii paresira turm'a, si se dusera la lupi, se facu pactu de amicitia intre sine; — era lupii ii primira, era canii se codira, — era oile . . . si asi mai departe; pare-mi-se, ca am cetitu eu tabul'a ast'a la Isopu, seu deca n'am cetito, trebuia s'o citemu undeva! — Preaasfintiti se apropiara pe

aci pe la capulu mesei, dora-dora ii va vede, — stateau tremurandu cu pacarele in mana, dora-dora va ciocni cu ei D. Szende. — Preaasfintiti se nvertiau si se codiau. — Era oile — — afara in curte pe sub siopruri si prin stauri se audiau, de fome cum ele sbierau, si era cum ele se tanguiau:

Oi, oi, oi! seracii de noi!

Ca ne mena ca pre noi,

Si ne taia ca pre oi! — —

Se vrei ave anima de fieru, si nu poteai lasa nationalitatile numeroase (!), cari au venit la alegerea de ablegatu numai asi — mir nix, dir nix — se mora de fome. Se si afla unu filantropu indata, in person'a unui domnu de la mes'a verde, care lapedandu aerulu riguros judeciale, porunci birtasiului:

„Sie! geben's denen Richter (chineziloru) da draussen was zu essen!“ „Clai, clai!“

Domnulu ist'a mai ca se lovi de mine eu i indireptai o privire plina de multamita, plina de recunoscintia, plina de dragoste, pentru graiulu uman, ce audii de la densulu casi de la manipulirender.

Betii chinezi, cumeti, strageni, caprari, vacari, porcari, briptasi, protiestasi — und alle dienenden Geister, — audindu dumeloru zengandinu blidele si pacarele susu la domni, si pocnindu dopurile flasceloru de champagner, cum mai faceau palm'a pumnu, si scrasnindu din dinti bagau pumnu — in posunariu! —

(Va urm.)

li'a, si incepandu de la Carolu celu mare indelaturarea acestei nemulțumiri numai acelu dreptu politicu si comoditat e o pôte procura, ce-lu oferosce numai municipiulu.

O voiescu mai departe, de ora ce numai pe calea acest'a potemu multumi pe fratii nostri de natiunalitati nemagiare.

Dorintia regiloru d'a ave putere nemarginita, supunerea servitoriloru lor, casi in dilele nostre, au fostu causele devingerii sistemului municipale intru folosulu puterii lor absolute. (Aprobare in stang'a). De securu, deca ar fi aparutu sistem'a municipala de neamica culturi si libertatii, astadi ar infori.

De aceea se nu facemu din caus'a betranetiei imputari acestei institutiei vigoase, ci se ni-o intipiuim ca ferita de tote petele aristocratice, si atunci ne vom convinge ca e o institutie, ce pôte emula astadi cu tote institutiunile mai noue.

Cumca sistem'a nostra de comitatu nu se pôte aplica la regimulu modernu; caci de luamu a mana ori-ce opu de guvernare ce are catu-va pretiu, in totu loculu se aprôba pretensiunea autonomiei. Inse in dilele nostre in tote statele culte din Europa se cere decentralizatiunea. Cumca institutiunea de cotto n'are sôtia in Europa, e adeveratu, caci si in Angli'a au ramas numai ruinele sistemului de jurisdictiune; dar a ramasu autonomi'a, ast'a a demonstrat'o condeputatulu Mocioni in vorbirea lui classica. Ce ceremu noi dara? deca nu autonomia in măsura deplina; n'am auditu ca cotto vechiu, feudal, acelu cotto unde se luau la lupte aristocratii pentru unu picu de gloria, acelu cotto ce eră in sus patrioticu, in diosu absolutu — se-lu fie cerutu cineva din opusetiune (Adeveratu in stang'a). Deci tote argumentele, insinuatiunile, casi candu opusetiunea ar voi infintiarea de caste, precum voiti voi dloru, seu ca ar voi confusiunea de multu din cote, asi credu numai de aceea le-ati amintitu ca se poteti spune celoru superficiali ca opusetiunea voiesce asi ceva. Dloru, ast'a e tactica ridiculosa, si eu nu o intreabintiez in contra-ve. (Aprobare in stang'a.)

Eu, dloru, voiescu ettulu, voiescu municipiulu comunulu din urmat'oriele motive:

Caci in genere libertate in monarchia nu se pôte intipui fora sistema municipala, apoi inca intr'o monarchia miraculosa ca a nostra, carea astadi se insotiesce cu ungurulu, ieri cu Jelacici, si mane cu ori-cine care promite a-i lipi la olalta corpu cu amenintie cu distrugere totala. In casu ca acest'a, O. Casa, libertatea are lipsa de tota garantiile.

Pro secundo, voiescu sistem'a municipala caci am atata minte sanetosa, ca se nu inmutiescu fora sila puterea stepanului, carele in mominte de rea dispositiune pôte se se prefaca si in apesatoriulu nostru.

Pro tertio, voiescu sistem'a de municipalitate, caci si in statu cu adeveratu regimu parlamentar e de lipsa controlarea. Apoi cu catu mai multu e de lipsa intr'o tiara cu astfelu de regimu autocrato-parlamentaru, cum e a nostra. O voiescu mai departe, caci in tiara ce are estensiune mare, e de lipsa ca ordinatiunile regimului in urmare imprejurariloru locali de multe ori se se modifice, si lips'a modificarii numai din apropiare se pôte cunoște.

O voiescu mai departe caci ordinatiunile regimului, municipiulu si amplotiilor municipali le csecuta familiaru si prin aceea se tempece asprimea ce caracterizeza de regula ordinatiunile superioare.

Dorescu mai departe sistem'a municipala, caci trebuie se recunoșcu, ca ea e ventilu in contra erumperiloru revolutiunarie, pe candu omnipotentia ministeriala si centralizatiunea le cöce si promove; caci poita puterii a supune nemarginitu, si ambitiunea ei d'a se amesteca in tote trebile fie si micutie, numai urca gradulu continuu alu iritatiunii si e cu nepotintia ca din acest'a se nu rezultu erumpere (Aprobare in stang'a). Inse dorescu sistem'a municipala si de aceea, de ora ce in tiara cu regimu parlamentar nu potemu considera constitutiunalismulu de altu ce, de catu de terenu pentru lupta partiteloru. Pe terenulu acest'a lupta monarchia cu moritorii necontentitu, si finea de regula a acestoru lupte e seu absolutismulu seu sirulu lungulu alu revolutiuniloru. Spre curmare acestoru urmari celu mai corespundetoriu medilocu e sistem'a de cotto, caci deca individulu nu se multiemesce precum neci se pôte multiumi cu cele efectuite in sterele mai nalte, atunci

tiene sedintia o turma de ömeni de atate ori de cate ori va voi, pana loru nu li se uresce si nu vor returna la vetrele lor, cu acea convingere ca reformatorii moderni i-ar fi potutu cruti de perderea timpului ce o petrecu in comitetulu fora de nici o putere, cu scobirea dintiloru. Acest'a e comitetulu DVöstre, si aceste adunari fora de neci o putere cu cata precautiune le compune autorulu legii? In comitetele cottense d'o parte baga plutocratii, d'alta parte le compune din alesii dupa censu fora de neci o calificatiune intelectuale, ca nu cumva fericit'a constitutiune de afaceri comune prin acest'a se suferu öresi-cari convulsii. O. Casa, plutocratii a caror'a fruntasi cu vre o cativa ani nainte neci cunosceau limb'a nostra, si inca mai potu returna la acesta datina traditionala, acum acestia se vor areta eroici in fortaretiile acelea de unde de atate ori am aperatu noi libertatea nostra.

(Va urma)

Varietati.

= (Avisare celoru ce cautu carti romane scolastice din Bucuresci. Intrebatu in mai multe ronduri, din diferite parti, ca de unde se potu procura unele carti remane, mai alesu scolastice, tiparite in Bucuresci? — respondemu prin libraria S. Filtsch, (proprietatea lui Iul. Spreer) din Sibiu, precum am aretat prin „Inscintia-rea literaria“ ce de curundu alaturaramu la foi'a nostra separatu.

= „Pansionatu romanu“ se dice ca e in Cernauti unu institutu romanescu pentru educatiunea feteloru, sub conducerea unei domne ce porta stimabilulu nume romanu de Catargiu. Dar acesta domna participa la demonstratiunile ce le facu polacii, rutenii si alte semintii in contra natiunalitatei si bisericei romane, buna öra, fu nasia la unu stegu ce nega scolii reale rom. or. caracterulu ei natiunalu si confesiunalu. Ast'a supera pre parintii romani, si superasi pre unu tineru carele — vedi bine, va fi avendu si elu pre cineva in institutu! Superatii ni se plangu öa. Se intielege ca noi cautu se avemu mangaere pentru amendoue categoriile de superati, deci parintiloru li dicemu: Cultura, deca n'are se fie natiunala, este espusa a deveni o coruptiune, deci cea mai buna educatiune ce poteti dá feteloru vöstre este a le feri de asemenea cultura nenatiunala. Era tinerulu i dicemu: fa se ösa domniöi'a din institutu, caci vei fi mai fericitu cu dens'a deca nu va ave nici o invetiatura, de catu deca va fi invetiatu a sudui pre romani.

Dorescu ca elu ca corporatiune administrativa se fie responsabilu in tote directiunile, si de öra-ce sistem'a de cotto nu e sistem'a de cantonu, i recunoșcu dependintia de la regimu.

Eu credu, O-Casa, ca atare cotto n'ar fi cotto anarchicu, inse sciu si aceea ca n'ar fi nici cotto infintiatu dupa filosof'a de dreptu din Viena.

Si ce voiti Voi, dloru, din cea lalta (drepta) parte ca nisce diplomati circumspecti, esiti din scol'a lui Mazarin? Afirmati ca nu sunteti neamicii sistemului municipale, ca voiti numai se o aduceti in armonia cu guvernarea moderna.

Inse DVöstra apriatu nu voiti sistem'a cottensa. Cumca n'o voiti, Vi voiu areta din opulu Vostru; numai dupa aceea voiu vorbi despre acele nalte cause politice care Ve conduc.

O Casa! Conditieuna esistintiei cottui consiste in determinatiunea sferei de activitate a comitetului, in determinatiunea comitetului si in compunererea acestuia din elemente bune; tote cele lalte sunt numai intrebari secundarie. Pe langa cele delaturate in anulu trecut, DVöstre despoiatu comitetulu de esecutiva, adeca de dreptulu in urmare caruia comitetulu pôte ordina modulu executiunii ordinatiunii ministeriale; acestu dreptu DVöstra ilu incredintiatu vice-comitetui, pe care amplotiatu DVöstra ilu numitu oficialu municipalu, inse acestu oficialu nu e alta de catu amplotiatu denumitu de comitelesu supremu cu parad'a eschiamatiunii comitetului. DVöstra asi-dara nu incredintiatu esecutiv'a comitetulu municipalu, ci o incredintiatu unui oficialu carele prin a döu'a mana e casi de ministru alu.

DVöstra privindu in juru, nu precisati inainte cerculu si marginile ordinatiuniloru ministriloru transmitende le cote, prin acest'a faceti pe ministru domnu doplinu peste cote; de acum nainte ministrulu se pôte amesteca in tote trebile, fiindu elu indreptatitu se judece ce se tiene de autonomia si ce nu? regularea comuneloru rapesce cea mai mare parte din drepturile municipale ce mai remasera, in contra acestea protestezu. Deci ce mai remane cotteloru? Nemica alta de catu caus'a orfaniloru, despre carea förte intieptiesce se dice ca nu se reguleza inca, si apoi cu multa sapientia se observa: lucrurile publice, pana ce nu se reguleza.

Sfer'a de activitate a comitetului deci va fi dreptulu de vorbitu quantum satis, adeca va

Responsuri: Dlui I. Al. in Rec... Ni venise si publicasemu unu raportu mai nainte, de aceea n'am potutu face intrebuintare de alu DVöstra, caci nu potemu repeti. A-lu publicu acum'a, ar fi si repetire si pre tardiu. Deci Vi multamimu si Ve rogamu pentru alta data a ni scrie mai rapede.

La Jabl...: Nu potemu publica descrierea festivitatiei, caci la capetu ati lasatu se se intemple unu lucru ce nu era cu cale, adeca nu trebuia se asteze tocma acelu tineru teologu, sise toasteze tocma de atate ori, dupa se scimu ca nici la DVöstra vinulu nu e apa.

Dlui M. Bl. in Pr... Am primitu si s'a facutu.

Dn. E. H. Bucurosu, tote cum voiti; suntemu deplinu escontentati.

Concursu

108

870

Se escrie pentru vacant'a parochia din Tinodu in comitt. Biharii, Protopopiatulu Pestisiului, pe a döu'a di de Sant' Ilie (21 cuptoriu) a. e.

Asta parochia are: 10 lantiuri de pamentu, biru de la 115 de case si apoi stölele.

Cine voiesce a fi alesu aici de preotu se recere ca se si gatäscu recursulu seu, bine prevediutu cu documinte:

1. Cumca e romanu de religi'a gr. or.
2. Daca e preotu, cumca au absolvatu sciintiele teologice, si documentu despre portarea sa morala de pana aci
3. Daca nu e preotu: se produca testimoniu de la comissiunea essaminatoriä consistoriala cu calcule de eminentia barem din teologi'a morala, pastoralä, dogmatica, si din oratoria si se fie versatu bine in scrisöre.

Astellu pregatindu-si recursulu inmanu-eze-lu numai protopopulu districtului pana la terminulu din susu amintitu.

Tinodu 25 Ciresieru 1870.

(1—3) Comitétulu parochiale.

Dupa contielegere cu protopopulu nostru I. Fasä.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa inscintiarea telegrafica din 16 iuliu.)

Imprum. de statu convertatu cu 50/0 55.— Imprum. natiunalu 64.30 Actiunile de creditu 212.50; — sortiurile din 1860: 100.— sortiurile din 1864: 115.—; Oblegatiunile desarsinari de pamentu, cele ung. 78.—; banatice 76.—; transilv. 75.— bucovin. 75.— argintulu 125.—; gallenii 6.6 napoleonii 10.45.

Institutu de educatiune si instructiune pentru fete in Brasiovu,

condusu de

Dn'a EMILIA HUMPEL, nascuta MAIORESCU,

cu concursulu

Domniloru Dr. J. MESIOTA, conrectorulu gimnasiului romanu, P. DIMA, profesorulu la gimnasiulu romanu, L. CORODI, profesorulu la gimnasiulu germanu, J. MESCHENDÖRFER, profesorulu la scol'a reala germana, P. DÜCK profesorulu la scol'a primara germana din Brasiovu etc.

Cursulu de instructiune cuprinde trei despartieminte.

I.

1 clasa pregatitöria ce se petrece in cursu de 1 anu seu 2 ani, dupa etatea, capacitatea si instructiunea anterioara a elevei. Aci se invetia: Scrierea si cetirea combinate (dupa metod'a cea noua), socotela si anume cele 4 operatiuni cu numerii 1—100 (dupa metod'a cea noua), principie de musica, lucrulu de mana, cu permisiunea parintiloru gimnastic'a.

II.

4 clase, fia-care de cate unu anu. Aci se invetia: Religiunea, gramatic'a (urmatörieloru limbe: romana, germana, francesä, dupa dorintia speciala, italiana si englesä), aritmetica, geografi'a, istoria universalä, istoria naturalä, fisica, elemente de chemia; afara de acestea musica, desemnulu, lucrulu de mana; cu permisiunea parintiloru gimnastic'a si inotatulu.

III.

Despartimentulu alu treilea este destinatu instructiunei mai inalte si cuprinde 2 clase, fie-care de cate 1 anu. Aci se propune: istoria universalä, cu privire speciala istoria culturi, istoria literaturii, elemente de psihologia si estetica, mitologia, elemente de pedagogia; afara de acestea sus mentionatele limbe musica, desemnulu, lucrulu de mana.

Program'a specificata se va publica in scurtu timp.

(1—2)